

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

VŨ THỊ THU HƯƠNG

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO
HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ
Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. TRẦN CHÍ THIỆN

THÁI NGUYÊN - 2012

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng các số liệu , kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nghiên cứu nào khác, mọi sự trích dẫn đã được chỉ rõ nguồn gốc . Tác giả hoàn toàn chịu trách nhiệm về tính xác thực và nguyên bản của luận văn.

Thái Nguyên, tháng 08 năm 2012

Tác giả

Vũ Thị Thu Hương

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và chân thành tới:

PGS.TS. Trần Chí Thiện - Người đã chỉ bảo, hướng dẫn và giúp đỡ tôi rất tận tình trong suốt thời gian thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Khoa sau Đại học là cơ sở đào tạo, đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Xin gửi lời cảm ơn đến Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên và các cơ quan, cá nhân đã giúp đỡ tôi về nguồn tư liệu phục vụ cho việc thực hiện đề tài

Cuối cùng xin cảm ơn gia đình, những người thân và bạn bè, đồng nghiệp luôn động viên, ủng hộ, giúp tôi tập trung nghiên cứu và hoàn thành bản luận văn thạc sỹ của mình.

Thái Nguyên, tháng 08 năm 2012

Tác giả

Vũ Thị Thu Hương

MỤC LỤC

Lời cam đoan.....	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục.....	iii
Danh mục các từ, cụm từ viết tắt	vi
Danh mục các bảng	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài.....	3
2.1. Mục tiêu chung.....	3
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	3
3.1. Đối tượng nghiên cứu	3
3.2. Phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Ý nghĩa khoa học của đề tài.....	4
5. Bố cục luận văn	4
Chương 1. CƠ SỞ KHOA HỌC VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	5
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	5
1.1.1. Cơ sở lý luận về kinh tế hợp tác và hợp tác xã.....	5
1.1.2. Cơ sở thực tiễn, quá trình phát triển của kinh tế hợp tác và hợp tác xã trên Thế giới và ở Việt Nam.	23
1.2. Phương pháp nghiên cứu	36
1.2.1. Các câu hỏi đặt ra mà đề tài cần giải quyết	36
1.2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	37
1.2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	40
1.2.4. Mô hình nghiên cứu.....	41

Chương 2. THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ	
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	42
2.1. Ảnh hưởng của điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của tỉnh đến phát triển hợp tác xã.....	42
2.1.1. Đặc điểm tự nhiên	42
2.1.2. Đặc điểm kinh tế xã hội	46
2.2. Thực trạng phát triển hợp tác xã trên địa bàn tỉnh thái nguyên.....	52
2.2.1. Quá trình phát triển kinh tế hợp tác xã tỉnh Thái Nguyên.....	52
2.2.2. Tình hình hoạt động của các tổ hợp tác	61
2.2.3. Tình hình hoạt động của các hợp tác xã	61
2.3. Kết quả nghiên cứu các htx tại thái nguyên.....	69
2.3.1. Các Hợp tác xã phân theo địa bàn hoạt động	69
2.3.2. Các Hợp tác xã theo lĩnh vực hoạt động.....	70
2.3.3. Tình hình cấp ĐKKD và con dấu của các HTX.....	73
2.3.4. Trình độ quản lý của các HTX.....	74
2.2.5. Thực trạng về sử dụng lao động tại các HTX	77
2.2.6. Thực trạng về đóng BHXH của các HTX	80
2.2.7. Thực trạng về vốn của các HTX.....	81
2.2.8. Thực trạng cơ sở vật chất của các HTX.....	84
2.2.9. Kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh của các HTX	84
2.2.10. Kết quả thực hiện nghĩa vụ thuế đối với Nhà nước.....	92
2.2.11. Kết quả phân tích hàm sản xuất.....	93
2.3. Đánh giá chung về các htx trên địa bàn tỉnh thái nguyên.....	96
2.3.1. Về tổ chức quản lý hoạt động của các hợp tác xã	96
2.3.2. Về kết quả hoạt động của các hợp tác xã	98
2.3.3. Một số hạn chế, tồn tại	101
2.3.4. Phân tích những nguyên nhân của hạn chế và ảnh hưởng của nó đến hiệu quả hoạt động của các HTX	102

2.3.5. Bài học kinh nghiệm.....	103
Chương 3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG CỦA CÁC HỢP TÁC XÃ Ở TỈNH THÁI NGUYÊN ...	104
3.1. Định hướng phát triển htx ở tỉnh Thái Nguyên	104
3.1.1. Cơ sở của những định hướng	104
3.1.2. Định hướng và mục tiêu nâng cao hiệu quả hoạt động của các hợp tác xã trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	105
3.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động hợp tác xã ở tỉnh Thái Nguyên	109
3.2.1. Giải pháp về đổi mới chính sách đào tạo, nâng cao trình độ chuyên môn cho cán bộ quản lý nhà nước về HTX và cán bộ quản lý của các hợp tác xã	109
3.2.2. Giải pháp tăng cường sự chỉ đạo của Nhà nước đối với HTX.....	110
3.2.3. Nâng cao vai trò của Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên trong phát triển kinh tế hợp tác xã	114
3.2.4. Giải pháp Đổi mới công tác quản lý tài chính và thực hiện tốt chế độ kế toán trong các hợp tác xã.....	114
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	115
1. Kết luận.....	115
2. Kiến nghị.....	116
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	119
PHỤ LỤC	122

DANH MỤC CÁC TỪ, CỤM TỪ VIẾT TẮT

TT	Viết tắt	Viết đầy đủ
1	HTX	Hợp tác xã
2	BQT	Ban quản trị
3	BKS	Ban kiểm soát
4	CN	Chủ nhiệm
5	PCN	Phó chủ nhiệm
6	KTT	Kế toán trưởng
7	CNXH	Chủ nghĩa xã hội
8	CNTB	Chủ nghĩa tư bản
9	CNH, HĐH	Công nghiệp hóa, hiện đại hóa
10	HTX NN	HTX nông nghiệp
11	HTXPNN	HTX Phi nông nghiệp
12	THT	Tổ hợp tác
13	KTHT	Kinh tế hợp tác
14	KTTT	Kinh tế tập thể
15	ICA	Liên minh HTX Quốc tế
16	LMHTXVN	Liên minh HTX Việt Nam
17	LMHTXTN	Liên minh HTX tỉnh Thái Nguyên
18	UBND	Ủy ban nhân dân
19	UBT MTTQVN	Ủy ban mặt trận tổ quốc Việt Nam
20	NN	Nông nghiệp
21	ND	Nông dân
22	NT	Nông thôn
23	SXKD	Sản xuất kinh doanh
24	LHQ	Liên hiệp quốc
25	XHCN	Xã hội chủ nghĩa

DANH MỤC CÁC BẢNG

Biểu 2.1. Tình hình chuyển đổi và thành lập mới hợp tác xã giai đoạn 2001-2010.....	60
Biểu 2.2. Tổng hợp số tổ hợp tác	61
Biểu 2.3: Tổng hợp HTX theo địa bàn toàn tỉnh đến 31/12/2010	62
Biểu 2.4. Tổng hợp htx theo lĩnh vực hoạt động	62
Biểu 2.5: Số lượng và trình độ cán bộ quản lý HTX	65
Biểu 2.6: Tình hình vốn quỹ của các HTX đến 31/12/2012	68
Bảng 2.7. Tổng hợp HTX theo địa bàn toàn tỉnh Thái Nguyên	69
Bảng 2.8. HTX phân theo lĩnh vực hoạt động.....	70
Bảng 2.9. Tình hình đăng ký kinh doanh và con dấu của các hợp tác xã.....	73
Bảng 2.10. Trình độ cán bộ quản lý các HTX.....	74
Bảng 2.11. Số lượng lao động tại các HTX NN	77
Bảng 2.12. Số lượng lao động tại các HTX PNN	78
Bảng 2.13. Tình hình đóng BHXH của các HTX	80
Bảng 2.14. Vốn hoạt động của các HTX	81
Bảng 2.15. Số lượng các hợp tác xã đã có trụ sở.....	84
Bảng 2.16. Doanh thu của các HTX	84
Bảng 2.17. Tình hình lợi nhuận của các HTX	85
Bảng 2.18. Thu nhập BQĐN/tháng của các lao động tại HTX	86
Bảng 2.19. Xếp loại hợp tác xã theo tiêu chí của Bộ kế hoạch đầu tư	88
Biểu 2.20. Bảng tính toán các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả hoạt động của các HTX phi nông nghiệp.....	91
Biểu 2.21. Bảng tính toán các chỉ tiêu đánh giá hiệu quả hoạt động của các HTX nông nghiệp.....	91
Bảng 2.22. Tình hình nộp NSNN (Thuế VAT + TNDN + Môn bài + thuế khác) của các HTX.....	92
Biểu 2.23: Kết quả chạy hàm sản xuất cho HTX phi nông nghiệp	94
Biểu 2.24: Kết quả chạy hàm sản xuất cho HTX nông nghiệp.....	95

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm qua, thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, nền kinh tế nước ta đã có những bước phát triển vượt bậc. Phát triển nhiều thành phần kinh tế là chủ trương nhất quán của Đảng từ sau Đại hội VI đến nay. Trong đó, thành phần kinh tế tập thể mà nòng cốt là các hợp tác xã được xác định là một trong những thành phần kinh tế quan trọng, góp phần vào việc phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trong từng giai đoạn, phát triển kinh tế xã hội của đất nước các hợp tác xã đã có sự đóng góp to lớn trong sự phát triển chung của nền kinh tế nước nhà, đặc biệt trên lĩnh vực sản xuất lương thực, thực phẩm, cung cấp nguồn nhân lực, lương thực trong các cuộc kháng chiến chống giặc ngoại xâm, giải quyết chính sách xã hội địa phương. Theo đó, số lượng các tổ hợp tác và hợp tác xã thành lập mới theo Luật Hợp tác xã tăng lên đáng kể; các hợp tác xã kiểu cũ cơ bản được chuyển đổi; hợp tác xã phát triển đa dạng cả về ngành nghề, lĩnh vực, quy mô và trình độ. Thực hiện Luật HTX, do tôn trọng các nguyên tắc và bản chất của các HTX, tình trạng yếu kém của khu vực kinh tế tập thể từng bước được khắc phục, một số mô hình HTX điển hình tiên tiến làm ăn có hiệu quả trong công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp, vận tải, kinh doanh tổng hợp, chế biến và dịch vụ thương mại... Bộ máy tổ chức hợp tác xã được củng cố, bước đầu khẳng định kinh tế hợp tác, HTX là nhân tố quan trọng góp phần đảm bảo an sinh xã hội, ổn định chính trị ở cơ sở, đóng góp vào sự phát triển kinh tế xã hội trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.

Phát triển hợp tác xã trong thời kỳ đổi mới là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước. Năm 2006 khu vực kinh tế hợp tác xã của tỉnh Thái Nguyên có giá trị GDP là 34.360 triệu đồng, năm 2008 là 34.290 triệu đồng. Như vậy, nhịp độ tăng trưởng bình quân hàng năm của khu vực này là khoảng gần 2%.

Trong mấy năm qua, năm đạt tăng trưởng cao nhất năm 2010 có giá trị là 34,61 triệu đồng với mức tăng 9,87% nhưng lại có năm giảm tăng trưởng tới gần 12,51% (năm 2007). Điều đó chứng tỏ, khu vực kinh tế hợp tác, HTX phát triển chưa thật sự ổn định. Xét về mặt đóng góp thì kinh tế hợp tác, HTX mới chỉ cộng vào tổng GDP của tỉnh mỗi năm khoảng gần 1%. Bình quân mới đạt khoảng 112 triệu đồng giá trị tăng thêm của mỗi một HTX và chiếm tỷ trọng 0,59% GDP toàn tỉnh [11].

Như vậy, kinh tế hợp tác, HTX cho địa phương thực sự chưa tương xứng với vai trò cùng với kinh tế nhà nước dần trở thành nền tảng của nền kinh tế quốc dân như Nghị quyết trung ương 5 về kinh tế tập thể đã khẳng định. Có thể chỉ ra hàng loạt những tồn tại cần phải tháo gỡ trong phát triển kinh tế hợp tác, HTX: tiềm lực kinh tế khu vực này còn yếu, tài sản vốn, quỹ ít, năng lực trình độ quản lý điều hành, hiệu quả hoạt động của các HTX còn thấp, tỉ lệ tham gia đóng góp vào GDP của tỉnh chỉ đạt thấp...

Số HTX hoạt động hiệu quả chiếm tỷ lệ thấp chỉ đạt khoảng 20%-30% trong khi số HTX yếu kém chiếm tỷ lệ cao với 45%-50% [8]. Một số HTX hoạt động mang tính hình thức chỉ còn bộ máy mà không hoạt động, chưa được củng cố hoặc giải thể. Tình trạng một số HTX thành lập mới không xuất phát từ nhu cầu thực tiễn, ra đời với mục đích như để được hưởng chính sách vay vốn ưu đãi hoặc đón các chương trình tài trợ của tỉnh và một số tổ chức phi chính phủ trong và ngoài nước còn khá nhiều. Vì thế, khi phải bước vào cơ chế hạch toán độc lập và xu thế hội nhập hiện nay, các hợp tác xã này tỏ ra lúng túng và bị rơi vào tình trạng hoạt động cầm chừng hoặc phá sản.

Từ thực tiễn trên tác giả lựa chọn đề tài nghiên cứu: ***“Đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động của các hợp tác xã trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên”***.